

Mehmet Zeki Aydın

Çocuk ve Din

Çocuk ve din hassas iki olguyu ifade eder. Her ikisinde de insanın doğası, özü vardır. Din denilince de çocukluk denilince insanın masum ve saf hâli akla gelmektedir. İslam dini açısından baktığımız zaman, çocuk fitrat üzere doğmakta, din de bizi doğuştaki fitratımıza dönmeye çağırmaktadır. Fitrat, hem yaratılışımızı hem de hayattaki temel değerimizi ifade etmektedir.

Fitrat kelimesini Türkçeye çevirmek istersek en yakın insan yaratılışı veya insanın doğası diyebiliriz. İnsanın yaratılışında, doğasında masumluk, temizlik, saflık, iyilik, güzellik, şerefli olmak vardır¹. İşte bu özellikleri bir araya getiren iki olgu din ve çocuktur².

Bebeklik ile ergenlik çağlar arasındaki insana çocuk diyoruz. Bebek, konuşmaya, yürümeye başladığı zaman çocuk olmakta, cinsel gelişiminin başlamasıyla da ergen olmaktadır. Çocukluğun ne zaman başlayıp bittiği farklı tanımlanmaktadır. Ancak çocuk ve çocukluk denince, saflık, samimiyet, çaresizlik, yardıma muhtaç olma, kendine verilen emirlere itaat eden akla gelmektedir.

- 1 Bunu Kur'an şöyle açıklamaktadır: "Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık." 17/İsra suresi 70.ayet. "Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık. 95/Tin suresi 4.ayet.
- 2 "Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dine çevir. Allah'ın insanları üzerinde yarattığı fitrata sınıksız tutun. Allah'ın yaratmasında hiçbir değiştirme yoktur. İşte bu dosdoğru dindir. Fakat insanların çoğu bilmezler. (30/Rum suresi 30.ayet)

Çocukluk, doğal yaşayış, güvenle kendini bırakıp verilen emirlere uysalca boyun eğiş dönemidir. Her şeyi yapabilir, her şeyi bilir farz edilen bazı yakın koruyucularla birlikte geçen bir dönemdir³. Hiçbir zaman çocuk olamamış insanlardan korkulmalıdır; tıpkı çocukluktan kurtulamamış insanlardan olduğu gibi⁴.

İnsanlık tarihi, dinsiz insan olabileceğini ama dinsiz toplum olmayacağını göstermektedir. Günümüzde ise seküler dinî anlayışlar çıkmaya başlamıştır. Din, çok farklı şekilde tanımlanmaktadır⁵. En genel anlamıyla dinin tanımlarında, takip edilen yol ve bir kutsalla ilişki üzerinde durulur. İnsan için kutsallar farklı da olsa da o, bir varlığı kutsal kabul etmiş ve hayatını ona göre yaşama gayreti içindedir. Kutsal çoğunlukla görünmeyen, elle tutulamayan yüce tanrılar olmuştur. Günümüzde, tanrıya inanmadıklarını ya da tanrının evreni yarattığını ama nasıl yaşamamız gerektiğine karışmadığını söyleyenler bile kendi akıllarını ve duygularını kutsallaştırmışlardır. Buna göre insan şu ya da bu şekilde bir yaşama biçimine ve kutsala yani dine sahiptir.

Masum insan yavrusu da anne babası gibi bir yaşama biçimine/ilkelerine, bir kutsala yani dine muhtaçtır. Dine muhtaç olarak dünyaya gelen ve henüz doğru ile yanlış ayırt edemeyen çocuğa din, sonradan diğer insanlar tarafından öğretilmektedir. Çocuk, önce ailesinde sonra okulda ve çevrede dini öğrenmektedir⁶. Doğru-yanlış, güzel-çirkin, iyi-kötü ne olduğunu çocuğa büyükler öğretir. O hâlde din ve çocuk konusu önemlidir ve araştırılmaya muhtaçtır.

- 3 Emmanuel Mounier, *Traité du Caractère*, Seuil 1961, p.164'den aktaran, Paul Foulquié, *Dictionnaire de la Langue Pédagogique*, QUADRIGE/PUF, Paris 1991, s.176.
- 4 René Hubert, *Traté de Pédagogie Scolaire*, PUF, Paris 1946, s. 113-114'den aktaran, Paul Foulquié, *Dictionnaire de la Langue Pédagogique*, QUADRIGE/PUF, Paris 1991, s.180.
- 5 Birey açısından din; ilahi bir varlıkla ilgili inançlar, bu varlığa karşı duygusal ve manevi yönelimler ile ona yapılan ibadetler bütünüdür. Tarihsel ve toplumsal bir kurum olarak din; belli bir inanca bağlı olanların yaşama biçimi ya da uygulamalarıdır. Paul Foulquié, *Dictionnaire de la Langue Pédagogique*, QUADRIGE/PUF, Paris 1991, s.413.
- 6 Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre, Rasulüllah (sav) şöyle buyurmaktadır: "Her çocuk fitrat üzere dünyaya getirilir. Bundan sonra annesi babası onu Yahudi, Hristiyan, Mecusi yapar. Nitekim kusursuz doğan bir hayvan yavrusunda siz kulağı, burnu, ayağı kesik olanını hiç görüyor musunuz? (Buhâri, Cenâiz, 92) Bundan sonra Ebu Hureyre şu ayeti okudu: (30/Rum suresi 30.ayet) "Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dine çevir. Allah'ın insanları üzerinde yarattığı fitrata sımsıkı tutun. Allah'ın yaratmasında hiçbir değiştirme yoktur. İşte bu dosdoğru dindir. Fakat insanların çoğu bilmezler." (Mâlik b. Enes, I, 241; Ahmed b. Hanbel, II, 275; el-Buhârî, I, 456; IV, 1792; Müslim, IV, 2047; İbn Hibbân, I. 336- 337, 339-341)